

VOLNÝ POHYB ZBOŽÍ

Odstranění cel a dalších necelních překážek zjednodušilo volný pohyb zboží. Zásady, jako je vzájemné uznávání a normalizace, dále posílily vnitřní trh. Nový právní rámec z roku 2008 umožnil výrazné posílení volného pohybu zboží, dozor nad trhem EU a označení CE (evropské označení shody). Určité problémy s harmonizací vnitřního trhu EU však i nadále přetrvávají, neboť pandemie COVID-19 a další faktory mohou stále bránit plnému volnému pohybu zboží.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

Články 26 a 28 až 37 [Smlouvy o fungování Evropské unie](#) (SFEU).

CÍLE

Právo na volný pohyb zboží, které pochází z členských států, a zboží ze třetích zemí, které je ve volném oběhu v členských státech, je jednou ze základních zásad Smlouvy (článek 28 SFEU). Původně se volný pohyb zboží považoval za součást celní unie mezi členskými státy, v jejímž rámci byla zrušena cla, množstevní omezení obchodu a tomu rovnocenná opatření a byl zaveden společný celní sazebník Společenství vůči třetím zemím. Později byl kladen důraz na odstranění všech zbývajících překážek volného pohybu zboží s cílem vytvořit vnitřní trh.

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

Clas a množstevní omezení (kvóty) mezi členskými státy byla zrušena již k 1. červenci 1968. Tento termín však nebyl splněn v případě doplňkových cílů – zrušení opatření, která mají rovnocenný účinek jako cla a množstevní omezení, a harmonizace příslušných vnitrostátních právních předpisů. Tyto cíle se staly ústředním bodem dalšího úsilí o dosažení volného pohybu zboží.

A. Zákaz poplatků, jež mají rovnocenný účinek jako cla: čl. 28 odst. 1 a článek 30 SFEU

Vzhledem k tomu, že výše zmíněný pojem nebyl ve Smlouvě definován, musela jej definovat judikatura. Soudní dvůr Evropské unie má za to, že jakýkoli poplatek, „který, je-li uvalen na výrobek dovezený z členského státu, ale nikoliv na podobný domácí výrobek, má stejný účinek na volný pohyb zboží jako clo, tím že mění jeho cenu“ a může být považován za poplatek, jenž má rovnocenný účinek, bez ohledu na svou povahu nebo formu ([věci 2/62 a 3/62](#) a [věc 232/78](#)).

B. Zákaz opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením: Články 34 a 35 SFEU

Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku Dassonville dospěl k závěru, že veškeré obchodní právní úpravy členských států, které by mohly přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně narušit obchod uvnitř Společenství, je třeba považovat za opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením (viz [věc 8/74 Dassonville](#) ze dne 11. července 1974 a body 63 až 67 [věci C-320/03](#) ze dne 15. listopadu 2005). Úvahy Soudního dvora jsou dále rozvedeny v judikátu [Cassis de Dijon](#), který stanoví zásadu, že všem výrobkům, které jsou legálně vyráběny a uváděny na trh v některém členském státě v souladu se spravedlivými a obvyklými pravidly a výrobními postupy tohoto členského státu, musí být umožněn přístup na trh všech členských států. Toto byla hlavní úvaha, o níž se opírala diskuse týkající se definice zásady vzájemného uznávání uplatňované v podmínkách neexistující harmonizace. Členské státy jsou proto povinny umožnit volný pohyb a prodej zboží, které je v jiném z členských států legálně vyráběno a uváděno na trh, a to i v případě neexistence evropských harmonizačních opatření (sekundární právo ES).

Důležitou roli hraje skutečnost, že oblast použití článku 34 SFEU je omezena judikátem [Keck](#), který stanoví, že určité podmínky prodeje, nejsou-li diskriminační (to znamená, že opatření jsou použitelná na všechny dotčené subjekty provozující svou činnost na území daného členského státu a postihují stejným způsobem, právně i fakticky, uvádění tuzemských výrobků i výrobků pocházejících z jiných členských států na trh), spadají mimo oblasti působnosti uvedeného článku.

C. Výjimky ze zákazu opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením

Článek 36 SFEU umožňuje členským státům ukládat omezení rovnocenná množstevním omezením z ne hospodářských důvodů, jako je veřejná morálka, pořádek nebo bezpečnost. Tyto výjimky by měly být vykládány restriktivně a nemohou vést ke svévolné diskriminaci nebo skrytým obchodním překážkám mezi členskými státy. Musí přímo sloužit veřejnému zájmu a být přiměřené zamýšlené úrovni ochrany.

Soudní dvůr ve věci Cassis de Dijon uznal, že členské státy mohou vyjmout některá vnitrostátní opatření z obchodních omezení EU, pokud splňují závazné požadavky, jako je účinný daňový dohled, ochrana veřejného zdraví, obchodní férovost a ochrana spotřebitele. Členské státy jsou povinny o těchto výjimkách informovat Komisi. Pro umožnění dohledu nad těmito vnitrostátními opatřeními udělujícími výjimku byly zavedeny postupy pro výměnu informací a monitorovací systém, jak je stanoveno v článcích 114 a 117 SFEU a v [nařízení Rady \(ES\) č. 2679/98](#). Tyto postupy byly aktualizovány a formalizovány v [nařízení \(ES\) 2019/515](#) o vzájemném uznávání, které bylo přijato v roce 2019 a nahradilo předchozí nařízení.

D. Harmonizace vnitrostátních právních předpisů

Přijetí harmonizačních předpisů umožnilo odstranit překážky (např. znemožněním uplatňování vnitrostátních ustanovení) a zavést společné předpisy, jejichž cílem bylo zajistit jak volný pohyb zboží a výrobků, tak dodržování dalších cílů stanovených Smlouvou o ES týkajících se např. ochrany životního prostředí a spotřebitelů, hospodářské soutěže atd.

Harmonizační proces v EU byl zjednodušen přijetím hlasování kvalifikovanou většinou pro směrnice týkající se jednotného trhu, jak je uvedeno v článku 95 Smlouvy o založení Evropského společenství ve znění Maastrichtské smlouvy. [Bílá kniha Komise z roku 1985](#) zavedla „nový přístup“ s cílem vyhnout se podrobné harmonizaci a zaměřila se na vzájemné uznávání vnitrostátních předpisů. V rámci tohoto přístupu, který byl potvrzen [usneseními](#) a [rozhodnutími](#) Rady, je harmonizace omezena na základní požadavky a dochází k ní, pokud vnitrostátní předpisy nejsou rovnocenné a brání obchodu. Cílem této metody je zajistit volný pohyb zboží technickou harmonizací celých odvětví a zachováním vysoké úrovně ochrany veřejného zájmu, což má dopad na oblasti, jako jsou hračky, stavební materiály, stroje, plynové spotřebiče a telekomunikační zařízení.

E. Dokončení vnitřního trhu

Pro vytvoření jednotného trhu bylo nezbytné odstranit všechny zbývající překážky volného pohybu zboží. V [bílé knize vydané Komisí \(1985\)](#) byly uvedeny fyzické a technické překážky, jež bylo třeba odstranit, a opatření, která mělo Společenství za tímto účelem přijmout. Většina těchto opatření je již v současnosti přijata. Jednotný trh však stále potřebuje zásadní reformy, má-li být schopen reagovat na výzvy technologického pokroku, a stále přetrvávají některé necelní překážky.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament je silným zastáncem dokončení vnitřního trhu. Zdůrazňuje zejména „nový přístup“ k usnadnění volného pohybu zboží. Hrál významnou úlohu při utváření harmonizačních směrnic a intenzivně se angažoval v novém legislativním rámci přijatém v roce 2008. Prioritou Parlamentu bylo zajistit, aby všichni účastníci trhu nesli odpovědnost za soulad výrobků s předpisy a bezpečnost, a zvýšit viditelnost a pochopení označení CE mezi spotřebiteli. V tomto úsilí je i nadále aktivní a pracuje na balíčku opatření k dosažení souladu, který zahrnuje devět směrnic, které upravují řadu výrobků, jako jsou výtahy, pyrotechnické výrobky a výbušniny.

[Dne 8. března 2011 Parlament ve svém usnesení](#) vyzval k vytvoření jednotného systému dozoru nad trhem pro všechny výrobky, což vedlo k přijetí [balíčku o bezpečnosti výrobků a dozoru nad trhem](#) v roce 2013. V dubnu 2019 přijal Parlament [nařízení \(EU\) 2019/1020](#) s cílem posílit dozor nad trhem a zajistit soulad výrobků s předpisy. V roce 2021 [navrhla](#) Komise nové nařízení, které má dále zajistit bezpečnost nepotravinářských spotřebních výrobků. Aktualizovaná pravidla pro bezpečnost výrobků, jejichž cílem je zaručit vysoké bezpečnostní normy pro všechny výrobky prodávané v EU, a to on-line i off-line, byly formálně schváleny Parlamentem v březnu 2023. To vedlo ke zveřejnění [nařízení o obecné bezpečnosti výrobků](#) dne 10. května 2023.

Normalizace plní ústřední roli v řádném fungování vnitřního trhu. Harmonizované unijní normy napomáhají k zajištění volného pohybu zboží na vnitřním trhu, umožňují podnikům v EU dosáhnout vyšší konkurenceschopnosti a chrání zdraví a bezpečnost spotřebitelů a životní prostředí. Aby se zkvalitnil obsah reformy normalizace, přijal Parlament dne 21. října 2010 [usnesení](#).

Dne 2. února 2022 zavedla Komise [normalizační strategii](#) na podporu odolného, ekologického a digitálního jednotného trhu a navrhla změny nařízení o normalizaci z roku 2012. Následně bylo dne 14. prosince 2022 přijato [nařízení \(EU\) 2022/2480](#), kterým se aktualizuje právní rámec EU pro stanovení norem. Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO) poté uspořádal dne 23. ledna 2023 [slyšení](#), na němž se za účasti Komise a různých zúčastněných stran diskutovalo o historických a budoucích směrech v normalizační politice.

V návaznosti na novou strategii normalizace zveřejnila Komise dne 30. března 2022 [návrh](#) na harmonizaci uvádění stavebních výrobků na trh, v němž se konkrétně zaměřila na normalizaci zeleného vnitřního trhu. Výbor IMCO spolu s Výborem pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI) uspořádal veřejné slyšení a 23. května 2023 přijal svou zprávu o revizi nařízení o stavebních výrobcích, která obsahuje téměř 300 změn. Nařízení nyní čeká [třetí](#) kolo interinstitucionálních jednání, které se uskuteční 13. prosince 2023.

Osmé volební období soustředilo úsilí na regulaci lanových drah, spotřebičů plyných paliv, zdravotnických prostředků a osobních ochranných prostředků, jakož i na [nařízení o systému eCall](#) týkající se požadavků na schválení typu pro zavedení palubního systému eCall, který je založen na službě tísňového volání 112. V rámci tzv. balíčku opatření pro oběhové hospodářství Parlament přijal právní předpisy o dodávání hnojivých výrobků s označením CE-na jednotný trh ([nařízení \(EU\) 2019/1009](#)).

[Výzkum](#) prováděný v roce 2019 odhaduje, že přínosy spojené se zásadou volného pohybu zboží a souvisejících právních předpisů dosahují 386 miliard EUR ročně^[1]. Překážky bránící realizaci zcela volného pohybu zboží však přetrvávají. Svědčí o nich [studie](#)^[2], která byla zveřejněna v listopadu 2020 a která analyzuje vnitrostátní pravidla, která omezují volný pohyb zboží a služeb a svobodu usazování v rámci jednotného trhu EU. Studie dospěla mimo jiné k závěru, že i když je jednotný trh EU největším a nejúspěšnějším příkladem hospodářské integrace na světě, stále se na něm objevují nepřiměřené překážky volného pohybu zboží.

Během pandemie COVID-19 Parlament ve svém [usnesení ze dne 17. dubna 2020](#) zdůraznil zásadní potřebu zachovat otevřené vnitřní hranice EU pro zboží a zdůraznil úlohu jednotného trhu v kolektivní prosperitě EU a jeho ústřední roli v reakci na krizi. [Sdělení](#) Komise ze dne 15. května 2020 navrhlo koordinovanou strategii pro obnovení volného pohybu a zrušení kontrol na vnitřních hranicích. Tento přístup založený na spolupráci byl klíčový pro to, aby se základní zboží, včetně zdravotnického materiálu a vybavení, mohlo pohybovat po celé EU, a zmírnil se tak dopad omezení na hranicích, která zavedly jednotlivé státy.

Ve svém [usnesení ze dne 19. června 2020](#) Parlament navíc připomněl, že schengenský prostor je hodnotným úspěchem v nejvlastnějším jádru projektu EU, a vyzval členské

---

[1]Poutvaara, P., Přínos pro růst: Volný pohyb zboží – Zajištění hospodářských přínosů pro občany a podniky, publikace pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, tematická sekce Hospodářská politika, politika v oblasti vědy a kvality života, Evropský parlament, Lucemburk, 2019.

[2]Dahlberg, E. a kol., „Legal obstacles in Member States to Single Market rules („Právní překážky bránící uplatňování pravidel jednotného trhu v členských státech“), publikace pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, tematická sekce Hospodářská politika a politika v oblasti vědy a kvality života, Evropský parlament, Lucemburk, 2020.

státy k uvolnění omezení svobody pohybu a k většímu úsilí s cílem dovršit začlenění všech členských států EU do schengenského prostoru.

[Webinář](#)^[3] tematické sekce Hospodářská politika a politika v oblasti vědy a kvality života v listopadu 2020 pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů se zabýval dopadem pandemie na volný pohyb zboží, služeb a osob v EU. Probíral výzvy pro tok zboží souvisejícího se zdravotní péčí, jako jsou osobní ochranné prostředky, a zdůraznil potřebu lepší koordinace EU v oblasti veřejných zakázek a pohybu zboží pro případ budoucích krizí. Navazující [studie](#)^[4] předložená v únoru 2021 se dále zabývala dopadem pandemie na vnitřní trh a ochranu spotřebitelů a navrhla další opatření ke zvýšení odolnosti vnitřního trhu EU vůči budoucím krizím.

Parlament se podílel na sladění cel a vyvrcholil vytvořením jednotného portálu EU pro oblast celnictví prostřednictvím [nařízení \(EU\) 2022/2399](#). Toto nařízení, které se bude postupně uplatňovat v příštím desetiletí, spouští jednotný celní portál EU pro výměnu certifikátů (EU CSW-CERTEX), který je již od roku 2017 v pilotní fázi. Cílem počáteční fáze do roku 2025 je posílit mezivládní výměny na hranicích EU, zejména pokud jde o necelní režimy. Následná fáze, která začne v roce 2031, zavede systém mezi podniky a veřejnou správou s cílem zjednodušit proces odbavení pro podniky, které se zabývají dovozem nebo vývozem zboží, s cílem výrazně omezit stávající potíže v oblasti obchodu.

Pokud jde o řešení [interoperability](#) pro orgány veřejné správy, podniky a spotřebitele v EU pro bezproblémové přeshraniční poskytování služeb, [probíhají jednání](#) o novém aktu o interoperabilní Evropě, přičemž Rada a Parlament v současné době projednávají konečné technické aspekty nařízení.

Ve [studii](#)^[5] tematické sekce Hospodářská politika a politika v oblasti vědy a kvality života, kterou zadal výbor IMCO, byla dne 9. prosince 2022 zveřejněna analýza rozdílných celních povolovacích postupů členských států pro produkty vstupující do EU. Vzhledem k tomu, že tyto rozdílné postupy vedly k obchodním omezením a narušením vnitřního trhu, bylo jedním z navrhovaných řešení vytvoření evropské celní agentury.

V návaznosti na to byl dne 17. května 2023 předložen návrh Komise ([COM\(2023\)0257](#)), který představuje komplexní úsilí o modernizaci celního rámce EU. Významným prvkem návrhu je zřízení centra EU pro celní údaje spravovaného nově zavedeným celním orgánem EU. Toto centrum bude sloužit jako rozsáhlé úložiště údajů pro odhalování podvodů a nedodržování předpisů, umožní výměnu dat mezi EU a třetími zeměmi a podpoří spolupráci mezi celními orgány členských států EU.

---

[3]Milieu Consulting SRL, „The impact of COVID-19 on the Internal Market and Consumer Protection – IMCO Webinar Proceedings“ („Dopady pandemie COVID-19 na vnitřní trh a ochranu spotřebitelů – webinář pro výbor IMCO“), publikace pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, tematická sekce Hospodářská politika a politika v oblasti vědy a kvality života, Evropský parlament, Lucemburk, 2020).

[4]Marcus, J. S. a kol., „The impact of COVID-19 on the Internal Market“ („Dopady pandemie COVID-19 na vnitřní trh“), publikace pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, tematická sekce Hospodářská politika a politika v oblasti vědy a kvality života, Evropský parlament, Lucemburk, 2021.

[5]Hausemer, P. a kol., „A Comparative Analysis of Member States' Customs Authorisation Procedures for the Entry of Products into the European Union“ („Srovnávací analýza celních povolovacích postupů členských států pro vstup výrobků do Evropské unie“), publikace pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů, tematická sekce Hospodářská politika a politika v oblasti vědy a kvality života, Evropský parlament, Lucemburk, 2022.

Další informace k tomuto tématu naleznete na internetových stránkách [Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů](#).

Christina Ratcliff / Jordan De Bono / Barbara Martinello
11/2023

